

GRUNDLAGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2008 rd

Justitiekanslerns i statsrådet berättelse om justitiekanslerns ämbetsåtgärder och iakttagelser om hur lagstiftningen har följts för år 2006

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 27 september 2007 justitiekanslerns i statsrådet berättelse om justitiekanslerns ämbetsåtgärder och iakttagelser om hur lagstiftningen har följts för år 2006 (B 15/2007 rd) till grundlagsutskottet för beredning.

- justitiekanslern i statsrådet Jaakko Jonkka, biträdande justitiekansler Mikko Puumalainen och kanslichef Nils Wirtanen, justitiekanslersämbetet
- assistent Juha Lavapuro
- professor Teuvo Pohjolainen
- doktor i förvaltningsvetenskaper, docent Jukka Viljanen.

Sakkunniga

Utskottet har hört

Samband med andra handlingar

Utskottet bekantade sig med justitiekanslersämbetets verksamhet den 26 februari 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Justitiekanslerns berättelse för 2006 är i stort sett upplagd på samma sätt som berättelsen för året innan. Berättelsen innehåller en allmän översikt över justitiekanslersämbetets verksamhet samt avsnitt om justitiekanslern i statsrådet, de grundläggande och de mänskliga rättigheterna, laglighetsövervakningen av statsförvaltning, kommunal förvaltning och annan självstyrelse och tillsynen över advokatväsendet. Dessutom behandlas vissa avgöranden av justitiekanslern och biträdande justitiekanslern. Avgörandena har allmän och principiell betydelse och ingår

inte i något av de andra avsnitten. Dessutom innehåller berättelsen statistik över justitiekanslersämbetets verksamhet.

Övervakningen av de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna

Enligt 108 § 1 mom. i grundlagen ska justitiekanslern som särskilt uppdrag övervaka att de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Grundlagsutskottet har ansett det förenligt med andan i reformen från 1995 att justitiekanslerns berättelse innehåller ett separat avsnitt om hur de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna har tillgodosetts (GrUB 25/1994

rd, s. 6). Justitiekanslerns synpunkter på de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna kommer fram i ett separat avsnitt, men också i fallbeskrivningarna.

Justitiekanslern behandlar frågor i den här kategorin både i laglighetsövervakningen av statsrådet och i den övergripande laglighetsövervakningen av myndigheternas verksamhet. De frågor som under året togs upp vid statsrådets listagranskning varje vecka var av samma typ som tidigare år. Inom övervakningen av myndigheter, tjänstemän och andra som har offentliga uppdrag behandlas frågor som gäller de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna vanligen i samband med klagomålsavgöranden. Fallen uppges visa att flera olika bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna varit aktuella och att också samma slags frågor förblir aktuella år efter år. Enligt berättelsen väntas bestämmelserna få ökad och mer framhövd betydelse i myndigheternas beslutsprocesser och därmed också inom laglighetsövervakningen.

Klagomål

Allmänt. Klagomål utgör huvuddelen av de ärenden som behandlas vid justitiekanslersämbetet. Under 2006 kom det in 1 273 klagomål, alltså något fler än 2005 då antalet var 1 186. Under året avgjordes 1 314 klagomål. Motsvarande siffra var 1 221 året innan. Kategorivis gällde de flesta behandlade klagomål polismyndigheterna.

Andelen åtgärdsavgöranden bland de behandlade klagomålen var 19 % (145 st.), alltså något fler än året innan då siffran var 18 % (128 st.). Den vanligaste typen av åtgärd var liksom tidigare att meddela uppfattningar eller anvisningar.

Utskottet gör ingen separat utvärdering av justitiekanslerns enskilda avgöranden eller ställningstaganden.

Behandlingstid. Enligt berättelsen var mediantiden för alla klagomålsavgöranden ungefär sex veckor. Året innan var den sju veckor. Den genomsnittliga behandlingstiden var ungefär 23 veckor 2006 och 26 veckor 2005. Behandlingstiden har alltså blivit lite kortare, vilket är mycket positivt.

Som komplement till berättelsen har utskottet fått en utredning kring de äldsta klagomål som fortfarande är under behandling och inte blivit avgjorda. En del av dem är anhängiggjorda 2005. Utskottet har också fått en förklaring till att avgörandena dragit ut på tiden.

Utskottet noterar att justitiekanslersämbetet har ganska små personella resurser för att avgöra klagomål. Enligt utredning finns det också stora skillnader i antalet fall som respektive fördragande handlägger men det kan inte förklaras med fallens art. I utredningen sägs det att sådana här individuella skillnader är svåra att påverka med de medel som arbetsgivaren har att tillgå.

Justitiekanslersämbetet bör lämpligen fästa uppmärksamhet vid behandlingsmetoderna och utreda om de går att förbättra så att avgörandena inte drar ut på tiden. Det är positivt att en sådan utvärdering enligt uppgift redan har inletts. I det sammanhanget kan det finnas skäl att bl.a. överväga en maximitid för avgörandena, t.ex. ett år.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår grundlagsutskottet

att riksdagen godkänner berättelsen utan anmärkningar.

Helsingfors den 11 mars 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Tuomo Hänninen /cent
Ulla Karvo /saml
Elsi Katainen /cent
Kari Kärkkäinen /kd
Elisabeth Naucclér /sv

Mikaela Nylander /sv
Tuula Peltonen /sd
Veijo Puhjo /vänst
Tapani Tölli /cent
Tuulikki Ukkola /saml
Ilkka Viljanen /saml
Antti Vuolanne /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.